

SAB publiskais ziņojums

RIETUMVALSTU SANKCIJU RADĪTIE ZAUDĒJUMI KRIEVIJAI

Aprīlis 2026

GALVENIE PUNKTI

— Lai arī Krievija publiski pauž vēstījumu, ka tā veiksmīgi tiek galā ar Rietumvalstu sankciju radīto ietekmi, Krievijas institūciju nepubliski aprēķini apstiprina, ka sankcijas rada un turpinās radīt Krievijai vairākus simtus miljardu ASV dolāru lielus zaudējumus.

— Krievijas aprēķini apliecina, ka 2022.-2025. gadā Krievijai nācās tērēt papildu 130 miljardus ASV dolāru, lai iegādātos Rietumvalstu sankcionētās preces. Krievijas institūcijas lēš, ka līdz 2030. gadam Rietumvalstu ierobežojumu rezultātā Krievija var zaudēt vēl vismaz 136 miljardus ASV dolāru.

— SAB vērtējumā Krievijas aprēķini ir ļoti optimistiski, un reālā, tostarp netiešā, sankciju ietekme uz Krieviju ir daudzkārt lielāka. Piemēram, sankcijas sadārdzina Krievijas eksporta un importa loģistikas ķēdes un produktu cenas, kas tālāk samazina Krievijas uzņēmumu rentabilitāti un budžeta ieņēmumus.

— Fakts, ka Krievija vidēja termiņa politikas plānošanā ņem vērā sankciju ietekmi, apstiprina, ka Krievija neplāno atgriezties pie attiecību normalizācijas ar Rietumvalstīm, bet turpinās agresīvu ārpolitiku.

— Rietumu mērķim, veidojot sankciju politiku, jābūt reālistiskam – sankcijas īstermiņā nemainīs Krievijas nodomu uzturēt tās konfrontējošo politiku pret Rietumvalstīm, taču tās ir viens no efektīvākajiem veidiem, kā ilgtermiņā ierobežot Krievijas spējas apdraudēt Rietumvalstis.

KRIEVIJA IEKŠĒJI ATZĪST, KA RIETUMVALSTU SANKCIJAS TAI RADA UN TURPINĀS RADĪT VAIRĀKUS SIMTUS MILJARDU ASV DOLĀRU LIELUS ZAUDĒJUMUS

Lai arī Krievijas režīmā ir raksturīgi par problēmām un izaicinājumiem skaļi nerunāt, izlūkošanas informācija liecina, ka Krievijas institūcijas veic nepubliciskus aprēķinus par Rietumvalstu sankciju radītajiem un potenciāliem zaudējumiem. Šādus aprēķinus Krievijas institūcijas ierasti veic, vērtējot tendences dažādās tautsaimniecības nozarēs.

Daži no šiem aprēķiniem apstiprina, ka sankcijas tiešā veidā jau radījušas būtiskus zaudējumus Krievijai.

— Pēc iebrukuma Ukrainā **Krievija zaudējusi aptuveni 130 miljardus ASV dolāru (aptuveni 32,5 miljardus ASV dolāru gadā)** – šo summu Krievija ir bijusi spiesta tērēt, lai, apejot sankcijas, savām vajadzībām iegūtu preces, ko pirms kara tā varēja iegūt no Rietumvalstīm lētāk. Aprēķinā nav iekļauti zaudējumi, ko rada situācijas, kad Krievija nespēj nodrošināt tai vajadzīgo importu.

— Sankciju dēļ **vairākas Krievijas nozares ir zaudējušas būtiskus noieta tirgus Rietumvalstīs, un Krievijai četru gadu laikā joprojām nav izdevies tos aizvietot ar alternatīviem tirgiem.** Piemēram, salīdzinot 2021. un 2025. gada datus, Krievijas dzelzsrūdas eksports samazinājies par 40 %, melno metālu – par 20 %, ķīmisko produktu – par 35 %, bet koksnes un celulozes – pat par 50 %. Krievijas institūciju nepubliciskas prognozes paredz, ka šīs nozares tā arī nespēs atgūt zaudēto arī nākamo 5 gadu laikā, kamēr Krievijas amatpersonu publiskie paziņojumi pauž pretēju vēstījumu.

KRIEVIJAS APRĒĶINI PAR ZAUDĒJUMIEM ATSEVIŠĶU KRIEVIJAS TAUTSAIMNIECĪBAS NOZARU EKSPORTĀ (2025. GADA DATU SALĪDZINĀJUMS PRET 2021. GADA DATIEM)

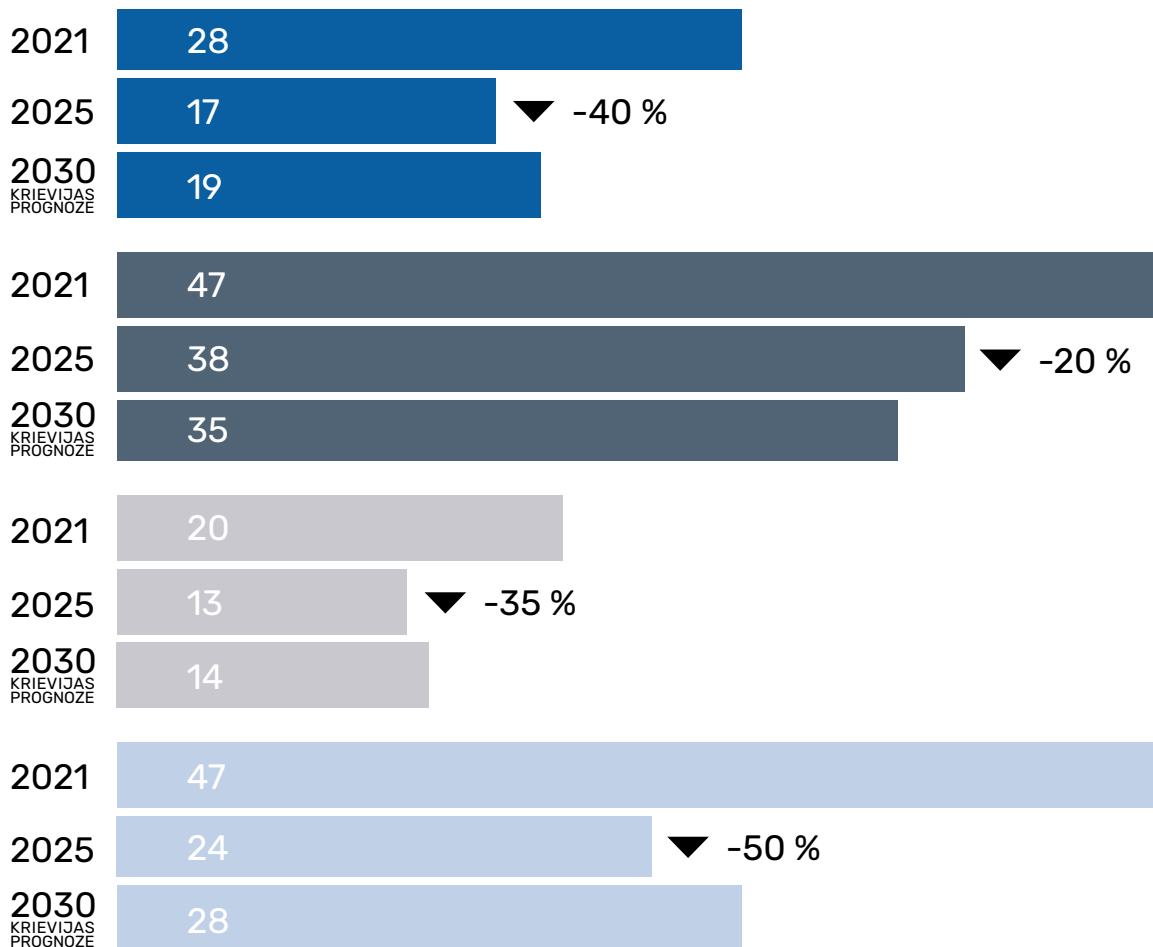
DZELZSRŪDA

MELNMETĀLI

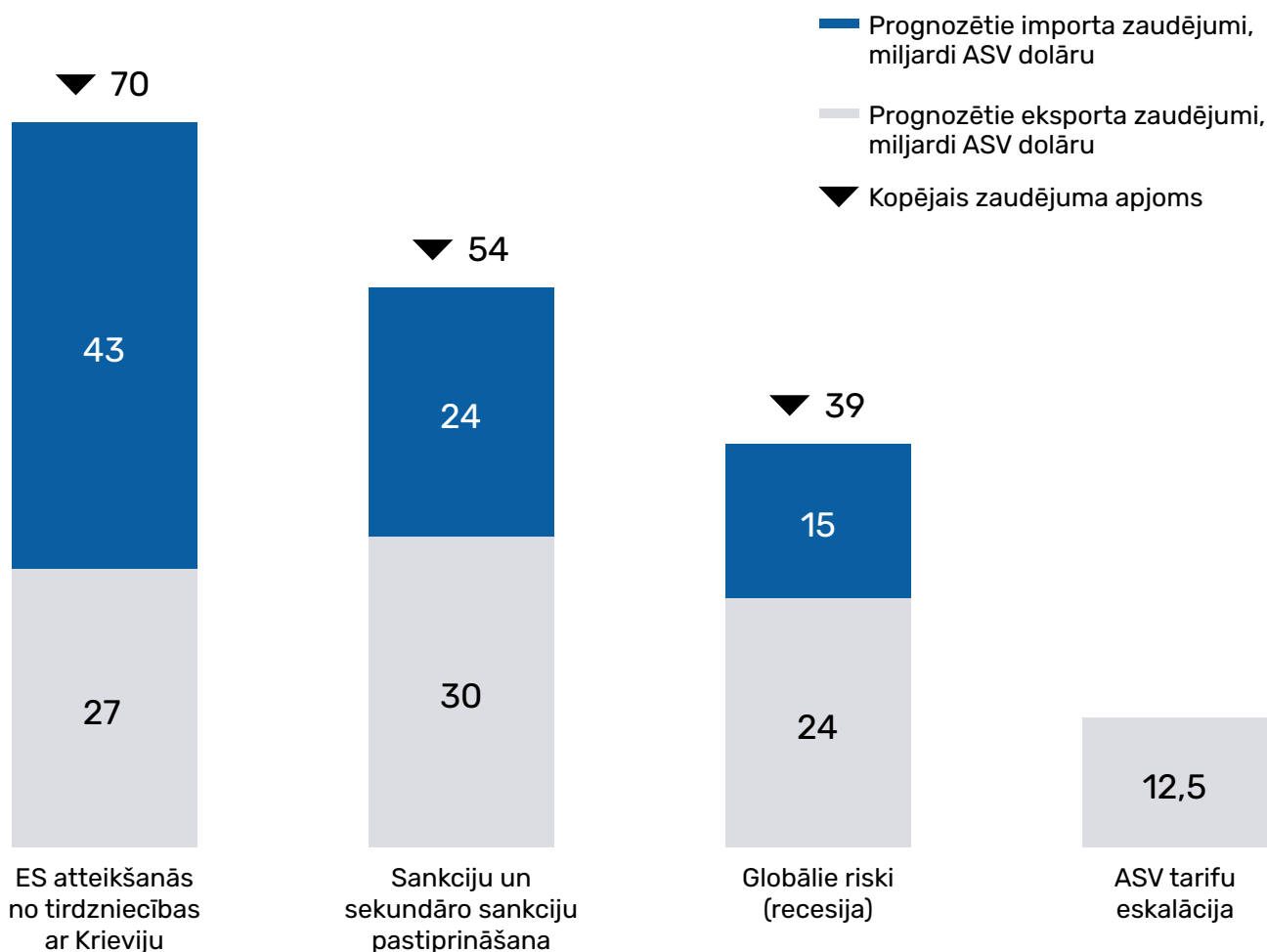
ĶĪMISKIE
PRODUKTI

KOKSNE UN
CELULOZE

Eksports (miljoni t)

KRIEVIJAS APLĒSES PAR IESPĒJAMIEM ĀRĒJĀS TIRDZNICĪBAS ZAUDĒJUMIEM DAŽĀDU RISKU DĒĻ, 2026.-2030. GADAM

Krievijas prognozētie zaudējumi tās ārējai tirdzniecībai līdz 2030. gadam – 175,5 miljardi ASV dolāru

Izlūkošanas informācija liecina, ka Krievija vērtē ne tikai sankciju jau radītos zaudējumus, bet arī mēģina prognozēt, kādi ir nākotnes riski tās ekonomikai. Piemēram, **Krievijas institūciju skatījumā dažādu risku, tostarp Rietumvalstu ierobežojumu, dēļ Krievijas ārējā tirdzniecība līdz 2030. gadam var samazināties par aptuveni 175,5 miljardiem ASV dolāru** (aptuveni 35 miljardi ASV dolāru gadā jeb aptuveni 5 % no Krievijas pašreizējā ārējā tirdzniecības apjoma ik gadu). Krievijas risku aplēses liecina, ka lielākos riskus – aptuveni 136 miljardus dolāru – rada tādi Rietumvalstu ierobežojumi kā tiešās sankcijas pret Krievijas uzņēmumiem un nozarēm, sekundārās sankcijas pret Krievijas tirdzniecības partneriem, tirdzniecības embargo, kā arī ASV tirdzniecības tarifi.

Izlūkošanas informācija liecina, ka **Krievijas skatījumā būtisku kaitējumu tās ārējai tirdzniecībai vismaz 70 miljardu ASV dolāru vērtībā radīs Eiropas valstis**, ja tās turpinās atteikties no tirdzniecības ar Krieviju, tostarp neiegādāsies Krievijas produkciju un ierobežos eksportu uz Krieviju. Tāpat **Krievija īpaši bažījas par Rietumvalstu spiedienu uz Krievijas tirdzniecības partneriem** – sekundārām sankcijām, tarifem un citiem ierobežojumiem, kas liedz Krievijai pārorientēt tās tirdzniecību uz alternatīviem tirgiem, piemēram, infrastruktūras izmantošanas ierobežojumiem. Lai arī Krievija par to publiski nerunā, tās amatpersonas apzinās, ka daudzi tirdzniecības partneri Krieviju uzskata par toksisku. Krievijas skatījumā tā saucamo draudzīgo valstu atturīgā attieksme tirgoties ar Krieviju ir viens no pamatelementiem, kas pastiprina Krievijas potenciālos ekonomiskos zaudējumus.

Lai arī pašas Krievijas veiktie aprēķini liecina par vairāku simtu miljardu esošiem un potenciālajiem zaudējumiem, **SAB vērtējumā šīs aplēses ir uzskatāmas par ļoti optimistiskām, un reālā sankciju ietekme ir vairākkārt lielāka.**

Šādas aplēses ietver tikai tiešās izmaksas sankciju ietekmes mazināšanai vai rēķina potenciālos zaudējumus atsevišķās nozarēs, ne visā ekonomikā, piemēram, neiekļauj nodokļu ieņēmumu zaudējumus Krievijas budžetā un preču cenu pieaugumu Krievijas iedzīvotājiem.

Piemēram, Krievijas aplēse liecina, ka Rietumvalstu spiediena pastiprināšana tikai Krievijas enerģētikas sektoram vien radīs 216,5 miljardu ASV dolāru zaudējumu piecu gadu laikā jeb aptuveni 43,3 miljardus ASV dolāru ik gadu.

Krievijas skatījumā šādi zaudējumi radīsies, ja ES ieviesīs pilnīgu Krievijas energoresursu embargo un tādas valstis kā Ķīna, Indija un Turcija samazinās Krievijas naftas un dabasgāzes importu. Šī prognoze pārsniedz tos zaudējumus, ko Krievijas institūcijas paredz visai ārējai tirdzniecībai kopumā, apstiprinot, ka vispārējās prognozes ir konservatīvas.

Potenciālos riskus Krievijas ekonomikai būtiski ietekmē arī situācija globālajos tirgos, un dažādas tendences var šos riskus vai nu palielināt, vai samazināt. Piemēram, šobrīd augstās naftas un dabasgāzes cenas, ko radījis konflikts Irānā un krīze Hormuza šaurumā, nodrošina Krievijai papildu naftas eksporta ieņēmumus, kas vismaz īstermiņā dod Krievijai finansiālu atelpu, tostarp budžeta deficīta atslogošanai. Taču tas nemaina kara Ukrainā un sankciju izraisītās Krievijas ekonomikas strukturālās problēmas, kas zaudējumus un jaunus riskus Krievijas ekonomikai turpinās radīt ilgtermiņā.

KRIEVIJAS POLITIKAS VEIDOTĀJI APZINĀS VALSTS EKONOMISKĀS PROBLĒMAS, TAČU NEVAR IETEKMĒT PUTINA AGRESĪVO ĀRPOLITIKAS STRATĒGIJU

Krievijas veidotās zaudējumu aplēses liecina, ka lielākā daļa Krievijas režīma pārstāvju, tostarp augsti stāvošas amatpersonas, saprot, ka karš Ukrainā un tai sekojošās Rietumvalstu sankcijas rada Krievijas ekonomikai būtiskas problēmas un ilgtermiņā negatīvi ietekmē Krievijas attīstības iespējas. Tajā pašā laikā izlūkošanas informācija norāda, ka Krievijas institūcijas informāciju par Krievijas ekonomikas situāciju primāri gatavo, galvenos vērtējumus balstot uz oficiālām propagandas tēzēm, lai pašu institūciju darbs izskatītos efektīvāks. Piemēram, jebkuras institūcijas novērtējums par Krievijas ekonomiku tiek uzsākts ar šādiem pamatvēstījumiem: “Krievijas ekonomika veiksmīgi pārvar sankcijas”; “Krievijai izdodas nostiprināties kā vienai no multipolāras pasaules lielvarām”; “Krievija efektīvi aizvieto zaudētos Rietumu tirgus ar citām valstīm”.

Pastāv augsta iespējamība, ka līdz galvenajam lēmumu pieņēmējam – Vladimiram Putinam – nonāk sagrozīta informācija par Krievijas ekonomikas situāciju, kurā dominē pamatvēstījumi par Krievijas ekonomikas veiksmīgu attīstību, bet problēmas un riski netiek uzsvērti. Šādi vēstījumi, ļoti iespējams, stiprina Vladimira Putina pārliecību, ka sankciju radītie zaudējumi ir otršķirīgi iepretim viņa apmātībai par nepieciešamību iegūt kontroli pār Ukrainu. Tas nozīmē, ka, **pat saskaroties ar būtiskām ekonomiskām problēmām, Vladimirs Putins nebūs gatavs mainīt līdzšinējo agresīvo ārpolitikas kursu.**

To apzinās arī par ekonomiku atbildīgās Krievijas amatpersonas, tāpēc tās pieņem, ka situāciju tās nevar (vai nevēlas) mainīt un tām jāturpina darboties esošās konfrontācijas un sankciju apstākļos. Krievijas institūcijas turpina analizēt zaudējumus un potenciālos riskus Krievijas ekonomikai, taču pat iekšēji neapšaubu galveno zaudējumu cēloni – karu Ukrainā. Tā vietā Krievijas amatpersonas kaļ plānus Krievijas ekonomikas modernizācijai un diversifikācijai, labi apzinoties, ka galvenais šķērslis to izpildei būs Vladimira Putina īstenotā ārpolitika un militārā politika.

KO TAS NOZĪMĒ RIETUMVALSTĪM?

Krievijas aplēses apstiprina, ka **Rietumvalstu sankcijas un citi ekonomiskie ierobežojumi ir efektīvs rīks Krievijas ierobežošanai** – tām ir būtiska ietekme uz Krievijas ekonomiku, radot tai ievērojamus zaudējumus vismaz vairāku simtu miljardu ASV dolāru vērtībā. Turklāt sankcijas vēl nav pilnībā izmantots instruments, un tās ir iespējams paplašināt, tādējādi turpinot slāpēt Krievijas ekonomiskās iespējas.

Tajā pašā laikā Rietumvalstu sankciju politikas mērķim ir jābūt reālistiskam – sankcijas īstermiņā nepiespiedīs V. Putinu mainīt režīma konfrontējošo ārpolitiku un izbeigt karu Ukrainā. Taču sankcijas ir viens no efektīvākajiem līdzekļiem, kā mazināt Krievijai pieejamos finanšu resursus, lai tā varētu finansēt karadarbību Ukrainā un ilgtermiņā apbruņot militāros spēkus jauniem konfliktiem, tostarp pret NATO. **Sankcijas vienas pašas nevar mainīt Krievijas agresīvos nodomus, taču tās jau maina to, kādā mērā Krievija spēj šos nodomus īstenot.**

Krievija jau ilgstoši dažādos veidos un šobrīd jo īpaši Ukrainas kara diplomātisko sarunu kontekstā mēģina panākt tai piemēroto sankciju un citu ierobežojumu mīkstināšanu. SAB vērtējumā sankciju mazināšana Krievijai būtiski palielinās Krievijas radīto apdraudējumu ne tikai Ukrainā un Eiropā, bet arī globāli. **Pat daļēja sankciju atcelšana radītu Krievijai finansiālas iespējas paātrināt militārās bruņošanās tempus, palielināt resursus dažādu ietekmes aktivitāšu organizēšanai visā pasaulē, kā arī atbalstīt Rietumiem nedraudzīgas valstis kā Irāna, Ziemeļkoreja, Venecuēla un Kuba** vai uzturēt paramilitāros grupējumus Āfrikā, destabilizējot drošības situāciju dažādos pasaules reģionos. Ir gandrīz droši, ka sankciju mīkstināšanas rezultātā iegūtos ekonomiskos resursus Krievija izmantos, lai pastiprinātu konfrontāciju ar Rietumvalstīm, nevis risinātu iekšējās ekonomikas problēmas un attīstītu Krievijas tautsaimniecību.

SAB publiskais ziņojums

Rietumvalstu sankciju radītie zaudējumi Krievijai

Satversmes aizsardzības birojs

Adrese: Straumes iela 1, Rīga, LV-1013

Tālrunis: +371 67025407

E-pasts: pasts@sab.gov.lv

X: @SAB_LV